

วัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเล่าเกี่ยวกับผี
ผ่านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารเชิงท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น
TOURISM CULTURE AND BELIEFS ABOUT GHOSTS THROUGH CHANGES IN TOURISM
COMMUNICATION PATTERNS OF LOCAL COMMUNITIES.

ปฐมปรัชญ์ อัมพัน

Purimprat Ampan

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University in the royal patronage

Email: purimprat.am@vru.ac.th

Received 20 September 2023; Revised 26 January 2025; Accepted 24 February 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาวิถีชุมชนท้องถิ่นที่มีการเล่าขานด้านความเชื่อเกี่ยวกับผีผ่านรูปแบบการสื่อสารในหลากหลายช่องทาง 2) ศึกษาวัฒนธรรมการท่องเที่ยวที่มีความเชื่อเกี่ยวกับผีของแต่ละชุมชน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำวัฒนธรรมในตำบล พระสงฆ์ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และชาวบ้านในชุมชนที่สามารถให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณี จำนวน 8 คน โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive selection) โดยการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของแต่ละชุมชนท้องถิ่นในสังคมไทยมีหลากหลายบริบทของการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันออกไปรวมทั้งปัจจุบันกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจท่องเที่ยวในรูปแบบที่แปลกใหม่หรือตามภาษาถิ่นคือ เที่ยวตามรอยหรือเที่ยวเพื่อพิสูจน์ความเชื่อสิ่งที่ได้ถูกเล่าขานออกไป สำหรับบทความวิชาการนี้ได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับผีและชุมชนในบริบทที่แตกต่างกัน ตามพื้นที่ ตามความเจริญที่เข้าถึง

คำสำคัญ: วัฒนธรรม, ความเชื่อ, เรื่องเล่าเกี่ยวกับผี, รูปแบบการสื่อสาร

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the way of life of local communities that share beliefs about ghosts through various communication channels; is quantitative research The sample group is the village philosopher. Cultural leaders in the sub-district, monks, village headmen, village headmen and villagers who can provide

information and exchange knowledge on culture, customs and traditions, totaling 8 people by purposive selection by interviewing and answering questionnaires. The research results found that the role of each local community in Thai society has a variety of contexts for different lifestyles. Follow the trail or travel to prove the belief that has been told. For this academic article It tells stories about ghosts and communities in different contexts according to the area according to the civilization that can be accessed.

Keywords: Culture, Beliefs, Ghost Stories, Communication Styles

บทนำ

เมื่อเอ่ยถึง “ผี” หลายคนคงเกิดความกลัวขึ้นมาไม่มากนักน้อย แต่ “ผี” ที่จะมานำเสนอในวันนี้ไม่น่ากลัวเท่าไร นอกจากนี้ คำว่า “ผี” ก็ไม่ได้มีความหมายเพียงแค่คนที่ตายไปแล้วอย่างที่เราคุ่นเคยกันในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้อธิบายว่า “ผี” คือ สิ่งที่มีมนุษย์เชื่อว่าเป็นสภาพลึกลับ มองไม่เห็นตัว แต่อาจจะปรากฏเหมือนมีตัวตนได้ อาจให้คุณหรือให้โทษได้ มีทั้งดีและร้าย เช่น ผีปู่ตายาย ผีเรือน ผีฟ้า เรียกคนที่ตายไปแล้ว ในภาษาโบราณใช้เรียก เทวดา ภาษาปาก หมายความว่า เลว เช่น คนผี หรือเรียกบุคคลที่หมกมุ่นในการพนันว่า ผีพนัน ประเภทของ “ผี” ที่มีความหมายเกี่ยวกับคนที่ตายไปแล้วมีหลายประเภท เช่น ผีกองกอย หมายถึง ผีชนิดหนึ่ง เชื่อกันว่ามีดินเดียว ไม่มีสະบ้ำหัวเข่า จึงต้องเดินเขย่งกองกอย ชอบออกมาดูดเลือดที่หัวแม่เท้าของคนที่นอนหลับพักผ่อนในป่า ผีเรือน หมายถึง ผีที่อยู่ประจำเรือน ผีโป่ง หมายถึง ผีที่อยู่ในป่าโป่ง แต่คำว่า “ผี” เมื่อนำไปประสมกับคำหรือวลีอื่นแล้วเกิดความหมายใหม่ก็มี เช่น ผีตากผ้าอ้อม หมายถึง แสงแดดที่สะท้อนกลับมาสว่างในเวลาจวนพลบในบางคราว ส่วนวนที่เกี่ยวข้อกับคำว่า “ผี” เช่น ผีเข้าผีออก หมายถึง เดียวดีเดี๋ยวร้าย ไม่คงที่ ผีซำดำพลอย หมายถึง ถูกซ้ำเติมเมื่อพลาดพลั้งลงหรือเมื่อคราวเคราะห์ร้าย ผีถึงป่าช้า หมายถึง ต้องยอมด้วยความจำใจหรือไม่มีทางเลือก ผีเรือนไม่ดี ผีปากก็พลอย หมายถึง คนในบ้านเป็นใจช่วยให้คนนอกบ้านเข้ามาทำความเสียหายได้ ผีไม่มีศาล หมายถึง ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เห็นไหมคำว่า “ผี” ในวันนี้ไม่น่ากลัวเลย คำที่เกี่ยวกับ “ผี” ที่น่าสนใจยังมีอีกมากมาย ซึ่งจะได้นำเสนอในบทความฉบับนี้กัน (อิสริยา เลหาดีรานนท์.๒๕๕๖)

นอกจากนี้ ผี ตามความหมายใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้คำจำกัดไว้ว่าคือ สิ่งที่มีมนุษย์เชื่อว่าเป็นสภาพลึกลับ มองไม่เห็นตัว แต่อาจจะปรากฏเหมือนมีตัวตนได้ อาจให้คุณหรือให้โทษได้ มีทั้งดีและเลว หรืออาจหมายถึง คนที่ตายไปแล้ว หรือเทวดาก็ได้ ส่วน “วิญญาณ” หมายถึง สิ่งที่เชื่อกันว่ามีอยู่ในกายเมื่อมีชีวิต เมื่อตายจะออกจากกายล่องลอยไปหาที่เกิดใหม่ แต่ตามความเชื่อของคนไทยมาตั้งแต่โบราณได้มีการจัดประเภทผีไว้อยู่มากมาย ทั้งตามจินตนาการ และเสียงเล่าลือว่าเคยเห็น รวบรวมมาได้ตามตาราง นี้ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา,๒๕๖๒)

ประเภทของผี	ความหมายของประเภทผี

ประเภทของผี	ความหมายของประเภทผี
กระสือ	นักร้องแห่งรัตติกาล คือผีที่เข้าสิงในตัวผู้หญิง และชอบกินของโสโครก คู่กับผีกระหัง
กระหัง	คนกระด้างเหาะ เป็นผีชอบเข้าสิงผู้ชาย เชื่อกันว่าผีกระหังเป็นผู้ชายที่เรียนวิชาอาคม เมื่อแก่ล้าก็มีปีกมีหาง จะไปไหนก็ใช้กระด้างต่างปีก สากตำข้าวต่างขา สากกะเบือ ต่างหาง ชอบกินของโสโครกเช่นเดียวกับกระสือ
กองกอย	ผีชาเดียว เชื่อว่า ผีกองกอยจะดูดเลือดจากหัวแม่เท้าของคนค้างแรมในป่า วิธีการป้องกันคือ ให้นอนไขว้ขาหรือขีดเท้ากันทั้งสองข้าง
กุมารทอง	ภูตน้อยคะนองฤทธิ์
ข้าวสารเสก	อาวุธกำราบภูต
โหมด	ดวงไฟลี้ลับ
ควายธนู	หุ่นยนต์ของหมอผี
นางตะเคียน	ผีสาวเหี้ยน ในต้นไม้ใหญ่
นางตานี	ผีสาวสวยในดงกล้วย
นางนาค	ตำนานรักอมตะมีโลเกชั่นอยู่ที่วัดมหาบุศย์
ปอบ	ภูตร้ายจอมตะกละ เป็นผีที่สิงอยู่ในตัวคน พอกินตับไตไส้พุงหมดแล้วก็จะออกไป และคนๆ นั้นก็จะตาย
เปรต	สัตว์นรกในห้วงกรรม
เทพารักษ์	เทพยดาผู้ปกป้องอาศัยอยู่ตามต้นไม้
ผีกะ	ปอบเมืองเหนือ
ผีตาโม่	ผีไม่มีตา
ผีตายทั้งกลม	หญิงที่ตายพร้อมลูกในท้อง
ผีตายห้า	ผู้วายชนม์ด้วยโรคห้า
ผีตายโหง	วิญญานทรमान
ผีถ้วยแก้ว	การละเล่น สื่อวิญญาน
ผีทะเล	วิญญานคนตายในทะเล
ผีป่า	วิญญานแห่งไพรสนธ์
ผีเป่า	ปอบอีสาน
ผีพราย	ผีน้ำ
ผีไพร	วิญญานแห่งไพรสนธ์
ผีโพง	ภูตว่าน
ผีฟ้า	เทพยดา
ผีหัวขาด	ผีไม่มีศีรษะ

ประเภทของผี	ความหมายของประเภทผี
ผีมหาลักษ์	วิญญาณของบรรพบุรุษหรือวีรบุรุษประจำถิ่น
ผีอำ	ตัวชา ขยับไม่ได้ ช่วยที...
ผีบ้านผีเรือน	วิญญาณประจำนิวาสถาน ได้แก่ผีที่คอยคุ้มครอง และให้ความอนุเคราะห์แก่คนในหมู่บ้าน
เจ้าที่	ภูตประจำถิ่น
ผีดิบ	ผีที่ยังไม่ได้เผา หรือผีดูดเลือด ผีตายทั้งกลม คือ หลิงที่ตายในขณะที่ลู่อยู่ในท้อง

จากเรื่องราวการแบ่งประเภทของผีในภาพรวมแล้ว ซึ่งจะมองเห็นได้ว่า ผีในมุมมองของสังคมไทยมีมากและหลากหลาย แต่เรายังมองภาพไม่ออกว่าผีแต่ละประเภทถูกปะปนจนไม่สามารถแบ่งออกได้ว่าจริงๆ แล้ว ผีก็ยังสามารถแบ่งหรือสามารถจำแนกออกแยกได้อีกในแต่ละภูมิภาคหรือมองว่ามีความโดดเด่นหรือตำนานผีในภูมิภาคได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีผ่านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารเชิงท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถขับเคลื่อนการทำงานด้านวัฒนธรรมการท่องเที่ยวให้เกิดผลต่อท้องถิ่น และประเทศชาติที่ดำเนินงานการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารเชิงท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่องานวัฒนธรรมการท่องเที่ยวของชาติและของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาวิถีชุมชนท้องถิ่นที่มีการเล่าขานด้านความเชื่อเกี่ยวกับผีผ่านรูปแบบการสื่อสารในหลากหลายช่องทาง
- 2) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการท่องเที่ยวที่มีความเชื่อเกี่ยวกับผีของแต่ละชุมชน

การทบทวนวรรณกรรม

บริบทของชุมชนกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับผี

การแบ่งเรื่องราวของผีแต่ละประเภทกับการท่องเที่ยวทุกคนเริ่มจะมองภาพออกแล้วว่าในทุกๆพื้นที่มักจะมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีในทุกๆที่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เมื่อมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นประจักษ์แน่นอนได้ว่าย่อมส่งผลกระทบต่อบริบทของชุมชนอย่างเห็นได้ชัด ชุมชนในแต่พื้นที่มักจะถูกเล่าขานออกมาในหลากหลายรูปแบบหลากหลายมุมมอง ซึ่งหนึ่งในนั้นคือการเล่าเรื่องของชุมชนกับตำนานเรื่องราวเกี่ยวกับผีที่มาพร้อมกับเสียงเล่าขานที่ต้องลงไปพิสูจน์หาความจริง

เรื่องเล่า (narrative) ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสื่อสาร หรืออธิบายปรากฏการณ์หนึ่งในฐานะเครื่องมือที่สัมพันธ์กับปัจเจก เรื่องเล่ามีความสำคัญใน การถ่ายทอดเรื่องราวและความเชื่อ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับผีในแง่ของการ เป็นหลักยึดถือในการปฏิบัติตนให้คนในชุมชนยอมรับ

ฝึกกับชุมชนมีตัวตนทำให้ชุมชนอยู่ได้

สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับทรัพยากร ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ร่องรอยและหลักฐานทางโบราณคดีทั้งในยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ที่ประกอบด้วย ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วทั้งประเทศไทย ตลอดจนระบบของสังคม ความเชื่อ และการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมของแต่ละกลุ่มชน ทรัพยากรการท่องเที่ยว ประเภทนี้มักจะเป็น ลักษณะของพิธีกรรม งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งล้วนมีความเกี่ยวข้องกับศาสนาทั้งสิ้น ซึ่งกลายเป็นจุดแข็งที่สำคัญของสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

ประเภทของผี	ประเภทการท่องเที่ยว
ผีป่า	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
กระสือ, กระหัง, กองกอย, กุมารทอง, นางนาค	แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
ผีอำ	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
ผีถ้วยแก้ว,	แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
ผีเจ้าที่	แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ
ผีทะเล	แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด
ผีพราย, ผีไพร	แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก
ผีพราย, ผีไพร	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ
นางตะเคียน, ผีพราย	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภท เกาะ
นางตะเคียน, ผีพราย	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภท แก่ง

การท่องเที่ยวกับความเชื่อ : การเดินทางท่องเที่ยวก่อให้เกิดความอึดใจสุขใจ เบิกบาน ทั้งกาย และใจ เมื่ออยู่ในสถานที่นั้น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นยังก่อให้เกิดปัญญาสั่งสมที่ปลดปล่อย ตัวเองจากความทุกข์ได้ การได้เดินทางไปเยี่ยมชมสถาปัตยกรรมอันสวยงามของวัดวาอาราม สถูปเจดีย์ วิหารรูปเคารพของศาสนาต่าง ๆ ก่อให้เกิดความสงบใจ และรำลึกถึงบุญกุศลอันดีงาม การเที่ยวอย่างไฝ่รู้ อีกทั้งมีความเข้าใจในสถานที่ทางศาสนาและความเชื่อ ซึ่งการเดินทางประเภทนี้ยังก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจของ ผู้เดินทาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทางศาสนาเป็นแรงจูงใจหนึ่งที่ทำให้ผู้คนเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ สังคมในปัจจุบันมีความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวทางศาสนามากขึ้น เช่น การแสวงบุญ กราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น เพื่อเสริมความเป็นสิริมงคล พร้อมทั้งได้รับความรู้ด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความสำคัญ ทั้งยังเป็น การได้เห็นศิลปะท้องถิ่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน ประเพณีของชุมชนรวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาพื้นบ้าน กระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงได้รับ ความสนใจเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ชุมชนพื้นที่ภูมิภาคว่ามีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนกัน เช่น ดำนาน

เรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ทั้งนี้การท่องเที่ยวที่มีความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และความศรัทธาในพื้นที่ โดยยึดหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ให้ดีที่สุด เพื่อให้สามารถสืบทอดถึงคนรุ่นหลัง อีกทั้งยังก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม มรดกทางวัฒนธรรม และได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในประเทศ

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำวัฒนธรรมในตำบล พระสงฆ์ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และชาวบ้านในชุมชน ที่สามารถให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และประเพณี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำวัฒนธรรมในตำบล พระสงฆ์ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และชาวบ้านในชุมชน จำนวน 8 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) การวิเคราะห์ข้อมูล สุธาญ์ จันทวานิช, 2550, หน้า 131 ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data analysis) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การศึกษาเอกสาร ข้อมูลในสนามที่ได้จะบันทึกไว้เป็นรายวัน และนำมาแยกประเภทจัดหมวดหมู่ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์เป็นเบื้องต้นเป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น และ Babbie. (2007, p. 405). ซึ่งจะได้ข้อสรุปในระดับหนึ่ง จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลรวม ด้วยการวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบข้อมูล (constant comparison) คือ การใช้วิธีการเปรียบเทียบโดยการนำข้อมูลมาเทียบเป็นปรากฏการณ์ มีความเป็นนามธรรมมากขึ้น แล้วจึงหาความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่มที่เปรียบเทียบตามขั้นตอน ดังนี้

1. เปรียบเทียบเหตุการณ์ (incidents) ประเภทต่าง ๆ จากบันทึกภาคสนามโดยจำแนกข้อมูลออกเป็นประเภท (categories) ตามตัวแปรที่กำหนดไว้
2. ประมวลประเภทของข้อมูลและคุณลักษณะ (properties) ของข้อมูลเข้าด้วยกันเป็นการสังสมข้อค้นพบหรือข้อสรุปย่อย ๆ จากการเปรียบเทียบประเภทของข้อมูลและคุณลักษณะของประเภทซึ่งกันและกัน เมื่อเปรียบเทียบแล้ว ผู้วิจัยได้เริ่มเชื่อมโยงข้อมูลเหล่านั้นให้เห็นความสัมพันธ์และเกิดเป็นกรอบแนวคิดย่อย ๆ ขึ้นจึงเป็นขั้นเชื่อมโยงข้อมูลภายในตัวแปรและระหว่างตัวแปรที่กำหนดไว้
3. ขยายวงของการเปรียบเทียบ แล้วเลือกพบเหตุการณ์ที่เป็นกุญแจสำคัญ ผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสรุปลักษณะความสัมพันธ์ของข้อมูลในเหตุการณ์ต่าง ๆ นามธรรมมากขึ้นและค้นพบว่า เหตุการณ์ใดคือ กุญแจสำคัญหรือมีความหมายมากที่สุดต่อประเด็นที่ศึกษา และเหตุการณ์ใดที่มีความหมายน้อย เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของข้อมูลแล้ว จากนั้นจึงตัดทอน (reduce) ข้อมูลส่วนต่างลงให้เหลือ ส่วนที่เป็นลักษณะร่วม ซึ่งมีความหมายต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน และพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้เป็นแบบพรรณนา ไม่ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) นอกจากบุคคลที่มีอิทธิพล ทั้งกลุ่มพิธีกร นักแสดงที่มีชื่อเสียงที่ได้เดินทางไปยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ แล้ว ยังได้เผยแพร่ภาพถ่าย และวิดีโอในการเดินทางตลอดจนกิจกรรม

เกี่ยวกับมูเตลูที่ตนเองได้ไปร่วม และเครื่องรางของขลังที่ตนเองครอบครองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทั้ง เฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) และ ทวิตเตอร์ (Twitter) ยิ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลที่ติดตามกลุ่ม พิธีกร นักแสดง และบุคคลที่มีชื่อเสียงเหล่านั้นในสื่อสังคมออนไลน์ตัดสินใจเดินทางเพื่อไปยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ นั้น การตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย นักท่องเที่ยวมักรวบรวมความคิดเห็นของผู้อื่นในสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อประกอบการตัดสินใจก่อนที่จะออกเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่สนใจ การแบ่งปันรูปถ่ายหรือวิดีโอกิจกรรมท่องเที่ยวลงบนสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งดารา นักแสดง มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในการเลือกแหล่งท่องเที่ยว และความเชื่อกับการท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานด้านแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ทำให้ทราบถึงกระบวนการคิด การตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลหนึ่งที่ต้องการแสวงหาความพอใจ โดยการเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่หนึ่ง ๆ ซึ่งคุณค่าทางอิทธิพลของแหล่งท่องเที่ยว มีความสำคัญทำให้เกิดพลังในด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้คนได้ปฏิบัติตาม คล้อยตาม เห็นตาม มีความเชื่อในความคุณงามความดี โดยเฉพาะด้านการดำเนินชีวิต ทำให้บุคคลเว้นข้อห้าม ปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกา ของสังคม ชุมชน และแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีอัตลักษณ์ผ่านเรื่องราวที่เล่าต่อกันมา โดยอาจใช้เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวเป็นจุดสร้างประสบการณ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ ซึ่งผู้เล่านี้ว่ามีบทบาทสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้พบว่า ความเชื่อกับการท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานด้านแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ทำให้ทราบถึงกระบวนการคิด การตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลหนึ่งที่ต้องการแสวงหาความพอใจ โดยการเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่หนึ่ง ๆ ซึ่งคุณค่าทางอิทธิพลของแหล่งท่องเที่ยว มีความสำคัญทำให้เกิดพลังในด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้คนได้ปฏิบัติตาม คล้อยตาม เห็นตาม มีความเชื่อในความคุณงามความดี โดยเฉพาะด้านการดำเนินชีวิต ทำให้บุคคลเว้นข้อห้าม ปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกา ของสังคม ชุมชน และแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีอัตลักษณ์ผ่านเรื่องราวที่เล่าต่อกันมา โดยอาจใช้เรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวเป็นจุดสร้างประสบการณ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ ซึ่งผู้เล่านี้ว่ามีบทบาทสำคัญตรงกับแนวคิดทฤษฎีในเรื่องต่างๆ และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีการเล่นผีขนน้ำ บ้านนาข้าว ตำบลนาข้าว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยของ วชิระ พลอยพุ่ม บริบทประวัติความเป็นมา ประเพณีการเล่นผีขนน้ำชาวบ้านในชุมชนและคนในบริเวณชุมชนนาข้าวรู้ถึงประวัติของและความเป็นมาของประเพณีและรู้ถึงความสำคัญ คุณค่าและการอนุรักษ์ดูแลให้ประเพณีผีขนน้ำอยู่กับประชาชนต่อไป จึงขอเสนอแนะ ควรจะฟื้นฟูและคงเอกลักษณ์ของการเล่นผีขนน้ำที่มีตั้งแต่บรรพบุรุษในอดีต ควรจะรักษาไว้เพื่อสร้างความสามัคคี ความเชื่อ ความศรัทธาและความสนุกสนานให้กับประชาชน และประเพณีผีขนน้ำยังสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านนาข้าว ทำให้ชาวบ้านมีรายได้และยังทำให้เกิดการท่องเที่ยวอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

วัฒนธรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีผ่านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารเชิงท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นได้ถูกกลืนในด้านความสำคัญของศิลปประเพณีท้องถิ่นของหมู่บ้านทางราชการคงเห็นว่าความเชื่อเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีผ่านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารเชิงท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นไม่มีความโดดเด่นที่จะดึงดูดชาวเมืองอื่นได้คงเพราะความบดบังในการเรียนรู้ต่างๆ เนื่องจากหลายคนอาจจะไม่ได้สนใจการเล่าเรื่องผีแล้วเราจึงควรที่จะรักษาและฟื้นฟูวัฒนธรรมในการท่องเที่ยว ความเชื่อเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีผ่านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารเชิงท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง/References

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2557). คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี 2557. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
- ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมของไทยและอาเซียน. (2559) วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่1 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2559) น.7-24
- ประเภทการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.ประเภทการท่องเที่ยว. (สืบค้น 2 มกราคม 2566. จาก <https://sites.google.com/site/archcommunitydevelopment/tourism>.
- วงใน. (2563). 20 ที่ขอพรสายบุญ สายมู. สืบค้น 2 มกราคม 2566. จาก <https://www.wongnai.com/trips/temple-for-praying-and-mutelu>.
- อิสริยา เลหาติรานนท์. (2552).ผี. สืบค้น 4 มกราคม 2566 , จาก<http://legacy.orst.go.th/?knowledges=ผี-2-มิถุนายน-2552>
- ตำนานผี 4 ภาค ตำนานผี 4 ภาค. สืบค้น 4 มกราคม 2566, จาก <https://docs.google.com/document/d/1GLM1DQ9LbWt9vZGrxKdkqbEbRm4FaCAa1bQpoBh0TI/preview?hgd=1#heading=h.mj4syb98q2gb>
- Hongsuwan, P. (2014 a). Mekong River: Myths and relationships with the Tai people. Research paper. Bangkok: The Thailand Research Fund.

